

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.9.2.2025

Pan
Jacek Jaśkowiak
Prezydent Miasta Poznania
Plac Kolegiacki 17, 61-841 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/020 Realizacja prawa do nauki dla dzieci ukraińskich w polskich szkołach

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
tel. 48616556200, lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Poznania ¹ Plac Kolegiacki 17, 61-841 Poznań
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Jaśkowiak, Prezydent Miasta Poznania ² , od 8 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy. 2. Warunki finansowe do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 21 maja 2025 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	Marcin Kaczmarek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/49/2025 z 31 marca 2025 r. Agnieszka Hofman, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/56/2025 z 7 kwietnia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-3)

---

¹ Dalej: Urząd lub Miasto.

² Dalej: Prezydent.

³ j.t. Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Miasto zapewniło warunki organizacyjne i finansowe do realizacji prawa do nauki przez uczniów - dzieci uchodźców z Ukrainy⁵.

Prawidłowa realizacja zadań na rzecz pomocy uczniom uchodźcom z Ukrainy umożliwiła zorganizowanie dla nich w szkołach prowadzonych przez Miasto nauki w oddziałach przygotowawczych, dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego, zajęć wyrównawczych oraz wsparcia nauczycieli posługujących się językiem ukraińskim i asystentów międzykulturowych. Zapewniono im dostęp do pomocy materialnej o charakterze socjalnym, zakupiono dla nich podręczniki, materiały edukacyjne i ćwiczeniowe. Zorganizowano też dowóz do szkół.

W Urzędzie, zgodnie z przepisami ustawy Prawo oświatowe⁶, prowadzono ewidencję spełniania obowiązku nauki. Nie zachowano jednak należytej staranności przy realizacji obowiązku polegającego na przekazywaniu dyrektorom publicznych szkół podstawowych na obszarze gminy informacji o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat⁷. W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 20 maja 2025 r. takie informacje przekazano tylko raz, w ograniczonym zakresie obejmującym tylko trzy roczniki dzieci.

W trzech planach dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli na lata od 2023 do 2025, zgodnie z przepisami⁸, uwzględniano podstawowe kierunki polityki oświatowej państwa wskazane w wytycznych ministra właściwego do spraw edukacji. Obowiązku w tym zakresie nie wypełniono natomiast należyście w przypadku planu na rok 2022, w którym nie ujęto jednego z podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa, dotyczącego pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym.

Z zachowaniem terminów określonych w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy⁹, corocznie informowano Radę Miasta Poznania o wykonaniu planu finansowego w zakresie finansowania zadań oświatowych z Funduszu Pomocy na rzecz uczniów uchodźców z Ukrainy. Nierzetelnie sprawowano jednak nadzór nad prawidłowością wykorzystania przez dyrektorów szkół w 2022 r. środków z tego Funduszu przeznaczonych na dowożenie do szkół dzieci z Ukrainy, tak by uzyskać pewność, że zostały one wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

---

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Uczniowie, którzy spełniają warunki określone w art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 337, dalej: ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy) lub przebywający na terytorium Polski na podstawie innych ustaw i przybyli do Polski po 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terenie Ukrainy, dalej: uczniowie uchodźcy z Ukrainy.

⁶ Zobacz: art. 41 ust 1 pkt 2 ustawy dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U z 2024 r. poz. 737, ze zm.), dalej: ustawa Prawo oświatowe.

⁷ Zobacz: art. 41 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe.

⁸ Zobacz: § 5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2628), dalej: rozporządzenie w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

⁹ Zobacz: art. 14 ust. 19 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej¹⁰ działalności

OBSZAR 1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy.

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025¹¹ Miasto Poznań było organem prowadzącym dla odpowiednio 181, 179,185 i 184 szkół¹². Według stanu na 30 września 2021 r. w szkołach tych było 36 174 uczniów spełniających obowiązek szkolny, przy czym nie było uczniów uchodźców z Ukrainy, a na 30 września 2022 r. było 37 425 uczniów, w tym 4 136 uczniów uchodźców z Ukrainy (co stanowiło 11% wszystkich uczniów). Na 30 września 2023 r. było 36 202 uczniów, w tym 3 686 uczniów uchodźców z Ukrainy (10,18%), a na 30 września 2024 r. - 37 994 uczniów, w tym 3 988 uczniów uchodźców z Ukrainy (10,5%).

(akta kontroli str. 4-5, 971)

Na 30 września 2021 r. w szkołach było 29 148 uczniów spełniających obowiązek nauki, przy czym nie było uczniów uchodźców z Ukrainy, a na 30 września 2022 r. było 30 834 uczniów, w tym 466 uczniów uchodźców z Ukrainy (co stanowiło 1,5% wszystkich uczniów). Na 30 września 2023 r. było 33 618 uczniów, w tym 756 uczniów uchodźców z Ukrainy (2,3%), a na 30 września 2024 r. - 31 503 uczniów, w tym 1 129 uczniów uchodźców z Ukrainy (3,6%).

Liczba uczniów uchodźców z Ukrainy wzrosła w roku szkolnym 2023/2024 w porównaniu do roku szkolnego 2022/2023 o 0,7 pkt proc., a w roku szkolnym 2024/2025 wzrosła w stosunku do roku szkolnego 2022/2023 o 2,1 pkt proc. i o 1,3 pkt proc. w stosunku do roku szkolnego 2023/2024.

Liczba uczniów uchodźców z Ukrainy realizujących obowiązek szkolny w różnych typach szkół w latach szkolnych 2022/2023-2024/2025 zmieniała się. I tak, na 30 września:

- 2022 r. w szkołach podstawowych uczyło się 4 074 osób, w szkołach podstawowych ogólnokształcących artystycznych 35, w szkołach podstawowych specjalnych 27;
- 2023 r. w szkołach podstawowych uczyło się 3 628 osób, w szkołach podstawowych ogólnokształcących artystycznych 23, w szkołach podstawowych specjalnych 35;
- 2024 r. w szkołach podstawowych uczyło się 3 936 osób, w szkołach podstawowych ogólnokształcących artystycznych 16, w szkołach podstawowych specjalnych 36.

---

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ W myśl art. 94 ustawy Prawo oświatowe, rok szkolny obejmuje okres od 1 września każdego roku do 31 sierpnia następnego roku.

¹² Były to: licea ogólnokształcące, licea ogólnokształcące specjalne, ośrodki szkolno-wychowawcze, placówki wychowania pozaszkolnego, szkoły artystyczne, szkoły podstawowe, szkoły podstawowe specjalne, szkoły policealne, szkoły policealne specjalne, technika, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, branżowe szkoły I stopnia specjalne.

Liczba uczniów uchodźców z Ukrainy spełniających obowiązek nauki w poszczególnych typach szkół – porównując lata szkolne 2022/2023 i 2024/2025 – systematycznie rosta, i tak:

- w liceach ogólnokształcących - z 213 uczniów w 2022 r. do 306 w 2023 r. i 371 w 2024 r.;

- w technikach - ze 174 uczniów w 2022 r. do 341 w 2023 r. i do 562 w 2024 r.;

- w szkołach branżowych I stopnia - z 70 uczniów w 2022 r. do 100 w 2023 r. i do 188 w 2024 r.

- w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy - z dwóch w 2023 r. do trzech w 2024 r.

Liczba uczniów uchodźców z Ukrainy w ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe systematycznie malała - z dziewięciu w 2022 r., do siedmiu w 2023 r. i pięciu w 2024 r.

(akta kontroli str. 6-8)

1.2. W okresie objętym kontrolą Miasto nie skorzystało z możliwości wynikających z przepisu art. 51 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, i nie utworzyło innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych podporządkowanych organizacyjnie szkołom lub przedszkolom dla uczniów uchodźców z Ukrainy. Dyrektor Wydziału Oświaty¹³ wyjaśnił, że *dostępna baza lokalowa oraz kadrowa szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Miasto była wystarczająca, aby zapewnić realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki przez dzieci i młodzież będące obywatelami Ukrainy. Nie istniała zatem potrzeba tworzenia dodatkowych lokalizacji poza istniejącą siecią szkół i przedszkoli.*

(akta kontroli str. 848-849, 850-852, 865-867)

1.3. Miasto nie zawarło porozumień w sprawie utworzenia innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych podporządkowanych organizacyjnie szkołom lub przedszkolom dla uczniów – uchodźców, w trybie przewidzianym w art. 51 ust. 6 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 848-852)

1.4. Zgodnie z art. 165 ust. 11 ustawy Prawo oświatowe, Miasto zorganizowało w prowadzonych przez siebie szkołach oddziały przygotowawcze. W roku szkolnym 2021/2022 było 1 646 oddziałów ogólnodostępnych, przy czym wg stanu na 30 września 2021 r. w oddziałach tych nie uczyli się uczniowie uchodźcy z Ukrainy. Na 30 września 2022 r., w 1 624 ogólnodostępnych oddziałach obowiązek szkolny realizowało 3 539 uczniów uchodźców z Ukrainy (tj. 86,9% uczniów obu rodzajów oddziałów), a w 29 oddziałach przygotowawczych 535 uczniów (13,1%). Wg stanu na 30 września 2023 r., w 1 591 ogólnodostępnych oddziałach obowiązek szkolny realizowało 3 184 uczniów (87,8% uczniów), a w 33 oddziałach przygotowawczych było ich 444 (12,2%). W 2024 r., na 30 września, w 1 633 ogólnodostępnych oddziałach obowiązek szkolny realizowało

---

¹³ Dalej również: Dyrektor.

3 598 uczniów uchodźców z Ukrainy (91,4% uczniów), a w 33 oddziałach przygotowawczych było 338 takich uczniów (8,6%).

Oddziały przygotowawcze, w odniesieniu do oddziałów ogólnodostępnych stanowiły - według stanu na 30 września w poszczególnych latach szkolnych - 1,8% w 2022/2023, 2,1% w 2023/2024 r. i 2% w 2024/2025 r., a uczący się w nich uchodźcy z Ukrainy stanowili odpowiednio 15%, 14% i 9,4% ogółu uczniów oddziałów ogólnodostępnych.

(akta kontroli str. 110)

W roku szkolnym 2021/2022 w szkołach, w których realizowano obowiązek nauki, były 1 152 oddziały ogólnodostępne, przy czym wg stanu na 30 września 2021 r. w oddziałach tych nie uczyli się uchodźcy z Ukrainy. Na 30 września 2022 r. w 1 190 ogólnodostępnych oddziałach obowiązek nauki realizowało 398 uczniów uchodźców z Ukrainy (tj. 85,4% uczniów obu rodzajów oddziałów), a w trzech oddziałach przygotowawczych 68 uczniów (14,6%). 30 września 2023 r. w 1 304 ogólnodostępnych oddziałach obowiązek nauki realizowało 756 uczniów uchodźców z Ukrainy (96,8% uczniów), a w jednym oddziale przygotowawczym było 24 takich uczniów (3,2%). W 2024 r., na 30 września, w 1 256 ogólnodostępnych oddziałach obowiązek nauki realizowało 1 093 uczniów (95% uczniów), a w trzech oddziałach przygotowawczych było ich 75 (5%).

Oddziały przygotowawcze, w odniesieniu do oddziałów ogólnodostępnych stanowiły - według stanu na 30 września w poszczególnych latach szkolnych - 0,3% w 2022/2023, 0,1% w 2023/2024 i 0,2% w 2024/2025, a uczący się w nich uczniowie uchodźcy z Ukrainy stanowili odpowiednio 17,1%, 3,2% i 6,7% ogółu uczniów oddziałów ogólnodostępnych.

(akta kontroli str. 111, 986)

1.5. Miasto Poznań wywiązało się z określonego w art. 165 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe obowiązku zorganizowania dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego dla uczniów uchodźców z Ukrainy¹⁴. W latach szkolnych objętych kontrolą z zajęć tych skorzystało:

- w 2021/2022: 2 712 uczniów, tj. 66% ogółu¹⁵ (2 403 w 68 szkołach podstawowych i 309 w 34 szkołach ponadpodstawowych),
- w 2022/2023: 3 353 uczniów tj. 72,9% ogółu (3 084 w 78 szkołach podstawowych i 269 w 31 szkołach ponadpodstawowych),
- w 2023/2024: 2 965 uczniów tj. 66,7% ogółu (2 854 w 75 szkołach podstawowych i 111 w 19 szkołach ponadpodstawowych),
- w 2024/2025: 2 917 uczniów tj. 57% ogółu (2 798 w 73 szkołach podstawowych i 119 w 22 szkołach ponadpodstawowych).

Z bezpłatnej nauki języka polskiego w roku szkolnym 2021/2022 skorzystało o 23,6 pkt proc. mniej uczniów niż w roku szkolnym 2022/2023. W pozostałych latach, w porównaniu do roku szkolnego 2022/2023, liczba ta systematycznie

---

¹⁴ Zgodnie z art. 165 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe, osoby niebędące obywatelami polskimi, podlegające obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, mają prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego.

¹⁵ Uczniów uchodźców z Ukrainy.

malą o odpowiednio 11,6 pkt proc. i 13 pkt proc., w tym odpowiednio o 7,5 pkt proc. i 9,3 pkt proc. w szkołach podstawowych oraz o 58,7 pkt proc. i 55,8 pkt proc. w przypadku szkół ponadpodstawowych.

Dyrektor wyjaśnił, że znaczny spadek liczby uczniów uchodźców z Ukrainy korzystających z bezpłatnych zajęć języka polskiego w szkołach ponadpodstawowych *mógł wynikać z dobrowolności uczestnictwa w tego typu zajęciach*. Dodał, że *przyczyny obniżenia frekwencji nie są znane*.

(akta kontroli str. 112, 899-901, 983-984)

1.6. W szkołach, dla których organem prowadzącym było Miasto Poznań, dla uczniów uchodźców z Ukrainy zorganizowano dodatkowe zajęcia wyrównawcze, o których mowa w art. 165 ust. 10 ustawy Prawo oświatowe. Z zajęć tych skorzystało w roku szkolnym 2022/2023 w 28 szkołach podstawowych 475 uczniów (11%¹⁶), a w trzech szkołach ponadpodstawowych 17 uczniów (3,6%¹⁷). W roku szkolnym 2023/2024 z zajęć tych korzystało w 34 szkołach podstawowych 629 uczniów (17%), a w trzech szkołach ponadpodstawowych 27 uczniów (3,6%). W roku szkolnym 2024/2025 w 34 szkołach podstawowych z zajęć wyrównawczych skorzystało 652 uczniów (16%), a w trzech szkołach ponadpodstawowych 13 (1,2%) uczniów.

(akta kontroli str. 113)

1.7. Miasto Poznań prowadziło ewidencję uczniów uchodźców z Ukrainy pobierających naukę zdalnie w ukraińskim systemie oświaty. Źródłem danych ujętych w ewidencji były – składane przez rodziców lub opiekunów prawnych – oświadczenia o pobieraniu przez ucznia nauki w szkole funkcjonującej w ukraińskim systemie oświaty z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (on-line)¹⁸. Według ewidencji, obowiązek szkolny w ukraińskim systemie oświaty w trybie zdalnym realizowało w roku szkolnym 2021/2022 dwoje, w roku szkolnym 2022/2023 -10, a w roku szkolnym 2023/2024 pięcioro uczniów. W roku szkolnym 2024/2025, w ewidencji nie odnotowano uczniów realizujących obowiązek szkolny w trybie zdalnym. W odniesieniu do realizacji obowiązku nauki z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość w ukraińskim systemie oświaty, w roku szkolnym 2022/2023 w ewidencji ujęto jednego, a w roku szkolnym 2024/2025 dwoje uczniów.

(akta kontroli str. 114-119)

1.8. W okresie objętym kontrolą Miasto rozpatrywało jeden wniosek dotyczący organizacji nauki języka i kultury ukraińskiej, który wpłynął w 2021 r. Pismem z 27 sierpnia 2021 r. Przewodnicząca Związku Ukraińców w Polsce, powołując się na przepis art. 165 ust. 15 ustawy Prawo oświatowe, wniosowała do Prezydenta Miasta Poznania o wsparcie w sprawie nauczania języka ukraińskiego dla poznańskich uczniów – obywateli Ukrainy w jednej

---

¹⁶ Ogółu uczniów uchodźców z Ukrainy spełniających obowiązek szkolny.

¹⁷ Ogółu uczniów uchodźców z Ukrainy spełniających obowiązek nauki.

¹⁸ Na podstawie przepisu § 15 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy z 21 marca 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 2094 ze zm.)

z poznańskich szkół, nie konkretyzując czego się domaga. W odpowiedzi na wniosek, Miasto poinformowało o możliwości nieodpłatnego udostępnienia przez dyrektora szkoły pomieszczeń i pomocy dydaktycznych w celu nauki języka ukraińskiego; dodano też, że *system finansowania zadań oświatowych służących podtrzymaniu tożsamości narodowej, etnicznej i językowej nie przewiduje finansowania nauczyciela realizującego bezpośrednio zadanie wobec uczniów cudzoziemców*. Pismem z 19 października 2021 r., Przewodnicząca Związku zwróciła się ponownie do Prezydenta Miasta Poznania o wyrażenie zgody na organizację nauki języka ukraińskiego w jednym z zespołów szkół w Poznaniu, wnosząc również o nieodpłatne udostępnienie pomieszczeń i pomocy dydaktycznych na ten cel. Dyrektor odmówił udzielania wsparcia na cel wskazany we wniosku, uzasadniając to *sytuacją kryzysu energetycznego oraz koniecznością ograniczenia niektórych wcześniej wdrożonych aktywności w szkołach by uzyskać oszczędności w kosztach utrzymania i funkcjonowania szkół*. O odmowie Przewodnicząca Związku poinformowano po upływie ponad 11 miesięcy od wpływu wniosku¹⁹, tj. bez zachowania terminu określonego w Kodeksie postępowania administracyjnego, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 120-122, 848-850, 888-893, 953-954)

W okresie objętym kontrolą Miasto nie wyrażało zgód na zorganizowanie nauki języka ukraińskiego lub kultury ukraińskiej wobec braku innych wniosków w tej sprawie. Dyrektor wyjaśnił, że zajęć takich nie organizowano *ponieważ nie było takiej potrzeby – nie odnotowano w tym zakresie zgłoszeń ze strony uczniów, ich rodziców, jak również ze strony organizacji pozarządowych*.

(akta kontroli str. 848-852, 865-867)

W okresie od marca 2022 r. do 25 kwietnia 2025 r., w ramach samodzielnych inicjatyw Miasta kierowanych do uchodźców z Ukrainy, w celu ich integracji z lokalną społecznością, przyjęto uchwałę Rady Miasta Poznania z 24 marca 2022 r. w sprawie zakresu pomocy świadczonej przez Miasto na rzecz obywateli Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa²⁰. Kwestie integracji regulowały również zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania:

- z 1 marca²¹ oraz 4 kwietnia 2022 r.²² w sprawie uprawnień do bezpłatnych przejazdów lokalnym transportem zbiorowym w Poznaniu dla obywateli Ukrainy;
- z 31 marca 2022 r.²³ oraz 29 grudnia 2023 r.²⁴ w sprawie przyjęcia programu „Wspieranie procesu adaptacji, integracji oraz aktywizacji zawodowej”;

---

¹⁹ Pismo z 10 października 2022 r.

²⁰ Nr LXI/1136/VIII/2022, ze zm. (ostatnia zmiana wprowadzona uchwałą Nr IV/59/IX/2024 z dnia 25 czerwca 2024 r.).

²¹ Nr 151/2022/P.

²² Nr 264/2022/P.

²³ Nr 254/2022/P (ostatnia zmiana wprowadzona zarządzeniem Nr 718/2023/P z dnia 1 września 2023 r.).

²⁴ Nr 984/2023/P.

- z 16 marca oraz 5 kwietnia 2022 r.²⁵ zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia cen i opłat za korzystanie z usług komunalnych oraz obiektów i urządzeń użyteczności publicznej znajdujących się w zakresie działania jednostki budżetowej Usługi Komunalne;
- z 5 kwietnia 2022 r.²⁶ w sprawie zwolnienia obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi, z opłat za korzystanie z toalet miejskich zarządzanych przez Usługi Komunalne;
- z 5 kwietnia 2022 r.²⁷ w sprawie zwolnienia z podnoszenia cen i opłat za korzystanie z usług komunalnych oraz obiektów i urządzeń użyteczności publicznej znajdujących się w zakresie działania jednostki budżetowej Palmiarnia Poznańska.

Poza tym, w celu integracji uchodźców z Ukrainy, Miasto Poznań podejmowało szereg inicjatyw, takich jak m. in.:

- organizacja miejsc w obiektach zakwaterowania zbiorowego²⁸ - we współpracy z Wojewodą Wielkopolskim zaoferowano potrzebującym 1078 miejsc w 2022 r., 724 w 2023 r. oraz 33 miejsca w 2024 r.;
- realizacja zadań finansowanych ze środków UNICEF w obszarach ochrony socjalnej²⁹, ochrony dziecka³⁰, zdrowia i odżywiania³¹ oraz edukacji³² czy rozwoju i aktywności nastolatków;
- utworzenie infolinii Biura Poznań Kontakt, której pracownicy udzielali informacji w języku ukraińskim³³, koordynowali działalność ukraińskiego wortalu³⁴, organizowali tłumaczenia na potrzeby uchodźców z Ukrainy oraz umawiali spotkania z konsulem;
- podjęcie współpracy z przedsiębiorcami oraz miastami partnerskimi, w ramach której m.in. Agencja Organizacji Narodów Zjednoczonych³⁵ ds. Uchodźców utworzyła w jednej z galerii handlowych Centrum Wsparcia Finansowego, pozyskiwano także artykuły szkolne, książki, meble³⁶, paczki oraz darowizny, które wydatkowano na wsparcie dla uchodźców z Ukrainy; pozyskano także pomoc finansową ze środków pochodzących od władz Taipei³⁷.

---

²⁵ Odpowiednio Nr 197/2022/P oraz Nr 266/2022/P.

²⁶ Nr 267/2022/P

²⁷ Nr 268/2022/P.

²⁸ Takich jak m.in. hotele, hostele, bursy czy internaty.

²⁹ W tym wsparcia dzieci znajdujących się pod opieką tymczasową poprzez zabezpieczenie żywności, środków czystości, odzieży i lekarstw.

³⁰ M.in: poprzez organizację półkolonii dla dzieci i młodzieży oraz integrację ukraińskich i polskich dzieci w przestrzeniach publicznych czy organizację zajęć kulturalnych.

³¹ Poprzez zapewnienie m.in: usługi mobilnego ambulansu w miejscach pobytu dzieci wymagających pilnej interwencji czy usługę tłumaczeń dokumentacji medycznej i zapewnienie tłumaczenia podczas wizyt w podmiotach leczniczych.

³² W tym utworzenie Punktu Poradnictwa Zawodowego dla dzieci z Ukrainy oraz Centrum Wsparcia udzielającego pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

³³ Liczba odebranych połączeń infolinii wyniosła w 2022 r. – 115 tys., w 2023 r. – 118,7 tys., w 2024 r. – 48,7 tys.

³⁴ liczba odsłon w powyższych latach wyniosła odpowiednio: 110,9 tys., 40,8 tys. oraz 31,1 tys.

³⁵ UNHCR.

³⁶ W tym np. 600 łóżek od miasta Hanower.

³⁷ Na podstawie umowy darowizny z 9 maja 2022 r. pomiędzy Taipei Representative Office in Poland a Miastem Poznań; Miasto otrzymało 290, 4 tys. USD na realizację działań związanych ze wsparciem obywateli Ukrainy, którzy przebywają na terenie Polski w związku z wojną w Ukrainie.

(akta kontroli str. 123-395, 844-846, 885-887)

1.9. Od 30 września 2022 r., w związku ze zwiększającą się w szkołach prowadzonych przez Miasto Poznań liczbą uczniów uchodźców z Ukrainy, rosła liczba osób zatrudnionych w charakterze pomocy nauczyciela lub asystenta międzykulturowego. Na 30 września 2022 r. zatrudnionych było odpowiednio 10 osób na stanowiskach pomocy nauczyciela i 22 asystentów. W kolejnych latach było to odpowiednio 20 i 35 osób oraz 41 i 66 osób w 2024 r., a na 15 kwietnia 2025 r. - 47 i 73 takie osoby.

Zapotrzebowanie na zapewnienie pomocy nauczycieli i asystentów Miasto ustalało na bieżąco od czasu wybuchu konfliktu zbrojnego w Ukrainie.

W wiadomości wysłanej pocztą elektroniczną z Wydziału Oświaty³⁸ do dyrektorów szkół przekazano informacje dotyczące pozyskania dofinansowania na zatrudnienie w szkołach asystentów kulturowych ze środków z UNICEF, a kolejnym pismem³⁹ poinformowano dyrektorów szkół o sposobie ewidencjonowania i rozliczania środków wydatkowanych na ten cel. W piśmie z 2023 r. podsumowującym spotkania Wydziału Oświaty z dyrektorami szkół zawarto m.in. instrukcje dotyczące zatrudniania asystentów kulturowych, których wynagrodzenie finansowano ze środków UNICEF lub Funduszu Pomocy. Dyrektor w tej sprawie wyjaśnił, że *na podstawie systematycznie zbieranych danych o liczbie przyjętych dzieci/uczniów uchodźców (w formie ankiet kierowanych do jednostek oświaty prowadzonych przez Miasto Poznań) można było oszacować zapotrzebowanie na dodatkowe wsparcie. Nie zbierano od dyrektorów szkół wniosków w tym zakresie, Wydział Oświaty opierając się o dane o liczbie uczniów uchodźców samodzielnie szacował zapotrzebowanie na dodatkowe wsparcie w postaci asystenta/pomocy w poszczególnych szkołach i przedszkolach. W ramach współpracy Miasta z UNICEF, do grudnia 2023 r. jednym z zadań finansowanych ze środków tej organizacji było m.in. zatrudnienie asystentów w szkołach (planowano zatrudnienie na poziomie jednego etatu w szkole, założono zatrudnienie w każdej szkole podstawowej prowadzonej przez Miasto). W kolejnych latach, na podstawie danych z ankiet o przyjętych uczniach uchodźcach organ prowadzący szacował wymiar etatu asystentów i pomocy nauczyciela. Dyrektor jednostki mógł wnioskować (najczęściej drogą mailową) o zmianę zaproponowanego wymiaru etatu.*

(akta kontroli str. 396-404, 848-852)

1.10. W latach szkolnych 2021/2022–2024/2025 w szkołach prowadzonych przez Miasto zatrudniono łącznie 84 nauczycieli będących obywatelami Ukrainy. W roku szkolnym 2021/2022 było to 16 osób, w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 zatrudniono po 26 osób, a w roku szkolnym 2024/2025 16 osób.

(akta kontroli str. 848-852)

1.11. Zgodnie z przepisem § 5 i § 6 rozporządzenia w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, w latach 2022–2025, w terminie do

---

³⁸ Z 1 września 2022 r.

³⁹ Z 27 października 2022 r.

31 stycznia, w Mieście opracowano i wdrożono⁴⁰ plany dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół.

W zarządzeniach Prezydenta Miasta Poznania w sprawie ustalenia planów dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół na lata 2023 – 2025, zgodnie z § 5 pkt 3 ww. rozporządzenia, uwzględniono podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa⁴¹ w zakresie pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym.

W planie na 2022 r. nie uwzględniono jednego z podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa, dotyczącego doskonalenia kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego, określonego przez Ministra Edukacji i Nauki na rok szkolny 2021/2022⁴², co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 405-435, 872-884)

1.12. Wydział Oświaty, w oparciu o dane zaimportowane z ewidencji ludności prowadzonej w Wydziale Spraw Obywatelskich i Uprawnień Komunikacyjnych, korzystał z programu PABS⁴³ umożliwiającego automatyczny przydział uczniów do szkół, zgodnie z obwodami, na podstawie miejsca zamieszkania. Z programu korzystały również szkoły i placówki oświatowe.

Zgodnie z art. 41 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe, prezydent miasta był obowiązany przekazywać dyrektorom publicznych szkół podstawowych na obszarze gminy informacje o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku 3–18 lat. W okresie objętym kontrolą, dane z ewidencji dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat przekazano dyrektorom szkół tylko raz, w lutym 2024 r. Przekazane dane obejmowały jedynie informacje o dzieciach urodzonych w latach 2016, 2017 i 2018, co nie stanowiło rzetelnej realizacji dyspozycji ww. przepisu ustawy Prawo oświatowe. Powyższe opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 443-444, 861-862)

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe, w Wydziale Oświaty prowadzona była ewidencja spełniania obowiązku nauki⁴⁴. Miała ona formę rejestru prowadzonego w postaci arkuszy kalkulacyjnych i zawierała: liczbę porządkową, imię i nazwisko ucznia, numer PESEL, adres zamieszkania, informację o szkole, do której uczęszcza (nazwa

---

⁴⁰ Przyjęte do realizacji na mocy Zarządzeń Prezydenta Miasta Poznania: nr 30/2022/P z 13 stycznia 2022 r., nr 38/2023/P z 17 stycznia 2023 r., nr 17/2024/P z 9 stycznia 2024 r. oraz nr 36/2025/P z 20 stycznia 2025 r.

⁴¹ Ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej na lata szkolne: 2022/2023 (pismo DKO-WNP.4092.75.2022.DB z 8 lipca 2022 r.) i na 2023/2024 (pismo DKOTC-WNP.4092.3.2024.AMA z 12 czerwca 2024 r.) oraz przez Ministra Edukacji na rok szkolny 2024/2025 (pismo DKOTC-WNP.4092.3.2024.AMA z 12 czerwca 2024 r.).

⁴² Kierunki realizacji polityki oświatowej państwa ustalone przez Ministra Edukacji i Nauki na rok szkolny 2021/2022 nr DKO-WNP.4092.46.2021.DB (zmienione pismem z 28 marca 2022 r.).

⁴³ System wspomagający zarządzanie w samorządowej oświacie samorządowej, funkcjonujący on-line w oparciu o centralną bazę danych, pozwala na obsługę i planowanie organizacji oraz zmiany w placówkach wchodzących w skład systemu oświaty.

⁴⁴ Dalej: ewidencja.

placówki, typ szkoły). Ewidencja ta była prowadzona oddzielnie dla każdego z typów placówek oświatowych oraz z podziałem na mieszkańców Poznania i spoza jego obszaru.

(akta kontroli str. 894-898, 924-933)

Zakres danych zawartych w ewidencji uniemożliwił wygenerowanie listy uczniów uchodźców z Ukrainy. Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że *oparta wyłącznie na informacjach przekazanych przez szkoły ewidencja nie posiada funkcji analitycznych w zakresie obywatelstwa lub statusu uchodźczego uczniów*. Odpowiedzialna za jej prowadzenie Kierownik II Oddziału ds. organizacji placówek w Wydziale Oświaty wyjaśniła, że *obywatelstwo ucznia nie jest w ewidencji uwzględniane, a obowiązujące przepisy nie wskazują jakie dane mają być w niej uwzględnione*. Dodała, że *informacje na temat liczby uczniów uchodźców z Ukrainy w poszczególnych szkołach pozostają w dyspozycji Wydziału poprzez dostęp do Systemu Informacji Oświatowej, a także dodatkowo gromadzone są poprzez udostępnianą dyrektorom ankietę skonstruowaną w celu bieżącego nadzoru w tym zakresie*.

(akta kontroli str. 894-898, 927-951)

Miasto nie kierowało do rodziców uczniów uchodźców z Ukrainy wezwań do przekazania informacji o formie spełniania obowiązku nauki. Dyrektor wyjaśnił, że *nie prowadzono takich działań gdyż nie wynika to z zakresu obowiązków organu prowadzącego, a działania w tym zakresie realizowane są przez dyrektorów szkół*.

(akta kontroli str. 861-862)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prezydent nie zachował należytej staranności przy realizacji obowiązku, o którym mowa art. 41 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe, polegającego na przekazywaniu dyrektorom publicznych szkół podstawowych na obszarze gminy informacji o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat. W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 21 maja 2025 r. takie informacje przekazano dyrektorom szkół tylko raz (w lutym 2024 r.) i nie obejmowały one informacji o wszystkich osobach w wieku od 3 do 18 lat ujętych w ewidencji dzieci i młodzieży, a jedynie o urodzonych w latach 2016, 2017 i 2018.

Aktualna informacja o stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat jest niezbędna do prawidłowego zarządzania szkołami, zapewnienia prawidłowego planowania i organizacji procesów edukacyjnych, a także weryfikacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, a jej przekazywanie dyrektorom szkół miało zapewnić prawidłową koordynację działań w zakresie edukacji.

Zastępca Prezydenta Miasta potwierdził, że dane jw. przekazano raz i dodał, że *ustawodawca nie określił częstotliwości tego działania (przekazywania dyrektorom szkół informacji)*. W roku 2024 przekazano dane w związku z podjęciem przez Radę Miasta Poznania uchwały Nr III/47/IX/2024 w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto oraz inne organy od 1 września 2024 r.

Uchwała ta uwzględniła zmiany w obwodach szkół, zatem także zmiany w ewidencji uczniów z uwagi na zamieszkanie w obszarze poszczególnych obwodów szkół podstawowych.

W ocenie NIK, sposób w jaki Prezydent zrealizował omawiany obowiązek, nie wypełnił jego istoty i celu zamierzonego przez ustawodawcę. Dyrektorzy szkół, dla prawidłowego planowania i organizacji procesów edukacyjnych, a także weryfikacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki powinni dysponować aktualnymi informacjami o liczbie dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat. Częstotliwość aktualizacji tych danych powinna obejmować przynajmniej zmiany zachodzące poprzez rokroczny proces wchodzenia i wychodzenia populacji w dany przedział wiekowy (od 3 do 18 lat)⁴⁵, a także szczególne okoliczności, jak np. znaczny wzrost liczby dzieci i młodzieży z Ukrainy od marca 2022 r.

(akta kontroli str. 443-468, 861-862, 967-968)

2. W planie dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół na rok 2022 nie ujęto jednego z ustalonych przez Ministra Edukacji i Nauki podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa, dotyczącego doskonalenia kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego, czym nie wypełniono dyspozycji § 5 pkt 3 rozporządzenia w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

W sprawie nieujęcia ww. kierunku doskonalenia kompetencji nauczycieli w ww. planie na 2022 r. Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że *§ 5 zarządzenia (w którym wskazano kierunki polityki oświatowej) był zredagowany w taki sposób, że nie wykluczał (katalog otwarty) możliwości dofinansowania „doskonalenia kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym” – kierunku realizacji polityki oświatowej w roku szkolnym 2021/2022, dodanego przez Ministra Edukacji i Nauki 28 marca 2022 r.*

W ocenie NIK, zastosowana w przedmiotowym zarządzeniu redakcja § 5, w myśl którego: „Dofinansowaniem (...) obejmuje się w pierwszej kolejności specjalności (...)", przy jednoczesnym nieujęciu wprost w zarządzeniu (w planie dofinansowania) kierunku dotyczącego doskonalenia kompetencji w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, nie gwarantuje zapewnienia środków na dofinansowanie kształcenia nauczycieli w tym konkretnym zakresie, co jest istotą przywołanego powyżej przepisu, obligującego organ prowadzący do uwzględnienia w planie dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa, ustalonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (§ 5 pkt 3 rozporządzenia w sprawie dofinansowania szkolenia zawodowego nauczycieli).

---

⁴⁵ Takie stanowisko zawarto również w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 9 kwietnia 2014 r., I OSK 76/14 „Wykonanie przewidzianego w przytoczonym przepisie ustawy o systemie oświaty obowiązku przekazywania informacji następuje niezależnie od obowiązków określonych w przepisach ustawy o ewidencji ludności i jest obligatoryjne. Dane osób określonych w tym przepisie powinny być przekazywane bez wezwania, w terminie zapewniającym dyrektorom szkół prawidłowe wykonanie zadań w zakresie ewidencji obowiązku szkolnego. Przekazanie zaktualizowanych danych powinno mieć miejsce jeszcze przed rozpoczęciem roku szkolnego”, tak również: M. Piłch, *Komentarz do ustawy o systemie oświaty*.

(akta kontroli str. 421-428, 872-876)

3. Dyrektor Wydziału Oświaty udzielił odpowiedzi na wniosek Przewodniczącej Związku Ukraińców dopiero po upływie 348 dni, tj. po ponad 11 miesiącach⁴⁶ od wpływu, czyli bez zachowania terminu, o którym mowa w art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego⁴⁷. Dyrektor podał, że *po wpłynięciu do Wydziału pisma ze Związku Ukraińców w Polsce prowadzone były rozmowy telefoniczne z ww. podmiotem. Z rozmów nie sporządzono notatki służbowej. Po zakończeniu rozmów podjęto decyzję o przygotowaniu odpowiedzi na piśmie.*

NIK zauważa, że przepis art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego wskazuje, że załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.

(akta kontroli str. 120-122, 848-852, 888-893, 953-954)

OCENA CZĄSTKOWA

Prawidłowa realizacja zadań na rzecz pomocy uczniom uchodźcom z Ukrainy zapewniła możliwość zorganizowania dla nich w szkołach prowadzonych przez Miasto Poznań nauki w oddziałach przygotowawczych, dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego oraz zajęć wyrównawczych, a także zatrudnienie nauczycieli posługujących się językiem ukraińskim i asystentów międzykulturowych. Rzetelnie realizowano obowiązek prowadzenia ewidencji spełniania obowiązku nauki, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe. Nie zachowano jednak należytej staranności przy realizacji ustawowego obowiązku w zakresie przekazywania dyrektorom publicznych szkół podstawowych na obszarze gminy informacji o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży od 3 do 18 lat⁴⁸. W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 21 maja 2025 r. takie informacje przekazano dyrektorom szkół tylko raz, ograniczając się przy tym do przekazania informacji o trzech rocznikach dzieci. W trzech planach dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli na lata 2023-2025, zgodnie z przepisami⁴⁹, uwzględniano podstawowe kierunki polityki oświatowej państwa wskazane w wytycznych ministra właściwego do spraw edukacji. Obowiązku w tym zakresie nie wypełniono należycie w przypadku planu na rok 2022, w którym nie ujęto jednego z podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa, dotyczącego pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym.

OBSZAR 2. Warunki finansowe do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy.

2.1. Zgodnie z art. 14 ust. 14 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, Miasto wydzieliło⁵⁰ rachunek bankowy w celu obsługi Funduszu Pomocy Ukrainie. Dla rachunku Funduszu Pomocy, w każdym z lat 2022-2025, zarządzeniami

---

⁴⁶ Wniosek wpłynął 22 października 2021r., odpowiedzi udzielono 10 października 2022 r.

⁴⁷ Ustawa z 14 czerwca 1960 r. Dz. U. z 2024 r. poz. 572 ze zm.

⁴⁸ Zobacz: art. 41 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe.

⁴⁹ Zobacz: § 5 pkt 3 rozporządzenia w sprawie dofinansowania szkolenia zawodowego nauczycieli.

⁵⁰ 18 marca 2022 r.

Prezydenta Miasta Poznania⁵¹ ustalano plan finansowy z przeznaczeniem na wydatki na zadania realizowane ze środków z Funduszu Pomocy. Dochody Funduszu w okresie od 2022 r. do 2025 r. (do 31 marca) wynosiły odpowiednio: 128 612 tys. zł, 120 473 tys. zł, 110 604 tys. zł oraz 34 641 tys. zł.

Wydatki Funduszu w tym okresie wyniosły odpowiednio: 126 001 tys. zł, 119 745 tys. zł, 109 522 tys. zł oraz 25 674 tys. zł w 2025 r. Wykonanie wydatków w latach 2022-2024 nie było niższe niż 98%⁵².

Zgodnie z art. 14 ust. 19 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, informacje o wykonaniu ww. planów przedkładano – po zakończeniu roku budżetowego⁵³ – Radzie Miasta Poznania.

(akta kontroli str. 559-617, 628-635, 637-639, 841, 865-869, 975, 980-982)

2.2. Na dodatkowe zadania oświatowe związane z kształceniem⁵⁴ uchodźców z Ukrainy, z Funduszu Pomocy w latach 2022-2024 wydatkowano odpowiednio⁵⁵: 28 655,9 tys. zł, 60 170,9 tys. zł, 68 412,1 tys. zł. W 2025 r. (do 31 marca) nie poniesiono wydatków na ten cel⁵⁶. Poza tym, na wydatki związane z wychowaniem⁵⁷ tych uczniów w latach 2022-2024 poniesiono odpowiednio: 88,2 tys. zł, 42,9 tys. zł, 41,6 tys. zł, a wydatki na opiekę⁵⁸ wyniosły odpowiednio: 1 743,1 tys. zł, 831,9 tys. zł, 748,8 tys. zł i 71,3 tys. zł do 31 marca 2025 r.

(akta kontroli str. 879, 976)

2.3. W 2023 r. Miasto Poznań złożyło do Wojewody Wielkopolskiego – w trybie art. 50b ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy - 3 661 wniosków o środki na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych dla 3 661 uczniów uchodźców z Ukrainy. Wszystkie wnioski rozpatrzone zostały pozytywnie. Kwota dofinansowania wyniosła 561,2 tys. zł, w tym 422,3 tys. zł na zakup podręczników i materiałów edukacyjnych, a 139 tys. zł na zakup materiałów ćwiczeniowych. Otrzymane środki zostały wykorzystane w 95%. Dyrektor Wydziału Oświaty wyjaśnił, że *niewykorzystana kwota 28,3 tys. zł⁵⁹ wynikała ze zmiany liczby uczniów uchodźców z Ukrainy w okresie złożenia przez szkoły zapotrzebowania do momentu otrzymania dofinansowania i dokonania zakupów.*

Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że w 2024 r. w *środkach Funduszu Pomocy nie zaplanowano wsparcia w zakresie wyposażenia w materiały edukacyjne⁶⁰.* Do dnia

---

⁵¹ Zarządzenia: nr 260/2022/P z 4 kwietnia 2022 r., nr 1027/2022/P z 27 grudnia 2022 r., nr 13/2023/P z 9 stycznia 2023 r., nr 930/2023/P z 18 grudnia 2023 r., nr 35/2024/P z 18 stycznia 2024 r., nr 2/2025/P z 3 stycznia 2025 r. i nr 237/2025/P z 27 marca 2025 r.

⁵² Odpowiednio: 98,5%, 100%, 99,9%. W 2025 r. (do 31 marca 2025 r.) wydatkowano środki na poziomie 96,7%.

⁵³ Jako załącznik do sprawozdania z wykonania budżetu Miasta przekazanego Przewodniczącemu Rady Miasta Poznania odpowiednio 31 marca 2023 r., 29 marca 2024 r. i 27 marca 2025 r.

⁵⁴ Dział 801.

⁵⁵ Z wyłączeniem przedszkoli.

⁵⁶ Wydatkowana kwota 21 494,5 tys. zł obejmowała tylko wydatki na przedszkola.

⁵⁷ Dział 854.

⁵⁸ Dział 852.

⁵⁹ Zwrócona terminowo na rachunek Wojewody Wielkopolskiego.

⁶⁰ W sprawozdaniu z realizacji planu finansowego (dokumencie udostępnionym na portalu BGS <https://www.bgk.pl/bip/informacja-o-realizacji-planu-finansowego-fundusz-pomocy/>) wg stanu na

zakończenia czynności kontrolnych NIK nie upłynął termin składania wniosków o dofinansowanie na rok 2025.

(akta kontroli str. 858, 872-884, 899-912)

2.4. Na zasadach określonych w rozdziale 8a ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁶¹, w związku z art. 53 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, pomocy materialnej uczniom uchodźcom z Ukrainy udzielało Poznańskie Centrum Świadczeń⁶². Podstawą przyznawania świadczeń był regulamin udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Poznania⁶³, stanowiący załącznik do uchwały Rady Miasta Poznania⁶⁴.

Zgodnie z art. 90c ust. 2 ustawy o systemie oświaty, pomocy socjalnej udzielano w formie stypendiów oraz zasiłków szkolnych. Liczba uczniów uchodźców z Ukrainy, którym udzielono pomocy systematycznie malała: w 2022 r. wsparcia udzielono 108 uczniom na łączną kwotę 13,1 tys. zł, w 2023 r. 94 uczniom na kwotę 42,1 tys. zł, w 2024 r. wydatkowano 41,6 tys. zł, udzielając wsparcia 71 uczniom, a w 2025 r. (do 31 marca) pomocy udzielono 23 uczniom, na łączną kwotę 13,4 tys. zł.

Dyrektor PCS wyjaśnił, że *stypendium było udzielane w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych wykraczających poza te realizowane w ramach planu nauczania oraz w formie pieniężnej. Zasiłek szkolny był przyznawany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym. W okresie od 1 stycznia do 31 marca 2025 r. nie złożono wniosków o świadczenia pomocy materialnej dla uczniów.*

Odnosząc się do malejącej liczby beneficjentów wsparcia o charakterze socjalnym Dyrektor PCS wyjaśnił, że *w pierwszym okresie konfliktu zbrojnego w Ukrainie, osoby przebywające w Polsce osiągały niewielki dochód, który uprawniał je do otrzymania takich świadczeń, a wraz z wydłużającym się pobytem poprawiała się ich sytuacja zawodowa oraz finansowa.*

(akta kontroli str. 877-878, 955-960)

2.5. Miasto Poznań nie przyjęło odrębnych regulacji w zakresie organizacji bezpłatnego transportu do miejsca kształcenia uczniów uchodźców z Ukrainy⁶⁵. Dyrektor Wydziału Oświaty podał, że *zasady organizacji dowozów obowiązują jednakowo wszystkich mieszkańców Miasta Poznania, w związku z tym nie są gromadzone dane dotyczące statusu uchodźczego uczniów z niego korzystających.* Dodał, że *Miasto Poznań – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego – realizuje dowozy dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami,*

---

31 grudnia 2024 r. w tabeli 1.2 w pozycji 1.8.3. „materiały edukacyjne dla uczniów z Ukrainy”, w planie i w wykonaniu planu widnieje wartość zero.

⁶¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 750 ze zm., dalej: ustawa o systemie oświaty.

⁶² Jednostka budżetowa Miasta Poznania działająca na podstawie statutu, nadanego uchwałą Nr XCI/1747/VIII/2023 Rady Miasta Poznania z 24 października 2023 r., dalej PCS.

⁶³ Wydany na podstawie art. 90f ustawy o systemie oświaty.

⁶⁴ Nr XLVII/869/VIII/2021 z 8 czerwca 2021 r.

⁶⁵ Zarządzenie w sprawie bezpłatnego transportu dla uchodźców z Ukrainy opisano w pkt 1.8 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

a uprawnienia takie przysługują wszystkim mieszkańcom miasta na jednakowych zasadach⁶⁶. Dyrektor Wydziału Oświaty wyjaśnił, że *Miasto Poznań nie posiada możliwości wygenerowania danych – także szacunkowych – dotyczących liczby uczniów z Ukrainy, korzystających z bezpłatnego transportu do miejsca kształcenia, ani danych dotyczących wydatków poniesionych z tego tytułu w rozbiciu na obywatelstwo uczniów. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, Miasto Poznań jako organ prowadzący nie ma podstaw do zbierania danych dotyczących obywatelstwa czy statusu uchodźczego dzieci z niepełnosprawnością korzystających z usługi bezpłatnego transportu. Wg wyjaśnienia, w latach objętych kontrolą systematycznie rosła liczba uczniów (niezależnie od obywatelstwa) korzystających z tej formy wsparcia oraz koszty z tego wynikające. I tak: w 2022 r. z transportu skorzystało 754 uczniów, na co wydatkowano 11 319,5 tys. zł, w 2023 r. skorzystało 887 uczniów, wydatkowano 15 028,3 tys. zł, w 2024 r. 915 uczniów na co wydatkowano 18 163,5 tys. zł, a w 2025 r.⁶⁷ 968 uczniów, na co wydatkowano 7 220,6 tys. zł.*

W zakresie wydatków ponoszonych na ten cel z Funduszu Pomocy, tylko w planie finansowym⁶⁸ na 2022 r. (zrealizowanym w 100%) dla wydzielonego rachunku dochodów z przeznaczeniem na wydatki na zadania realizowane ze środków Funduszu, ujęto kwotę 558,1 tys. zł na dowożenie dzieci z Ukrainy do szkół.

Odnosząc się do kwestii wydatkowania i rozliczenia tej kwoty przy braku danych na temat liczby uczniów uchodźców z Ukrainy, którzy korzystali z bezpłatnego transportu do miejsca kształcenia, Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że *w pierwszych miesiącach realizacji wydatków z Funduszu Pomocy – od kwietnia 2022 r., Minister Finansów rozpoczął przekazywanie środków JST, które były przeznaczane na sfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi w planach finansowych szkół i placówek, do których trafili uczniowie ukraińscy będący uchodźcami wojennymi. Wraz ze zbliżającym się rokiem szkolnym 2022/2023 dyrektorzy placówek sygnalizowali wzrost liczby uczniów ukraińskich z niepełnosprawnościami, których rodzice wnioskowali o objęcie dowozem organizowanym przez szkoły, które uzyskali. Szkoły realizujące dowozy miały w swoich budżetach środki finansowe wystarczające na objęcie nimi uczniów ukraińskich, więc jedynie dyrektorzy trzech szkół zwrócili się do Wydziału Oświaty z wnioskami o zwiększenie ich planów finansowych. Zastępca Prezydenta przytoczył też wyjaśnienia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 27 kwietnia 2022 r. „Jednostki samorządu terytorialnego otrzymały jedną kwotę, którą przeznaczają na zadania związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad*

---

⁶⁶ W przedmiotowym zakresie w okresie objętym kontrolą obowiązywały następujące regulacje:

1. Uchwała nr LXXI/1302/VIII/2022 Rady Miasta Poznania z 20 września 2022 r. w sprawie zapewnienia bezpłatnego dowozu i opieki dzieci i uczniów z niepełnosprawnością, wobec których Miasto Poznań nie ma takiego obowiązku;
2. Zarządzenie nr 782/2022/P Prezydenta Miasta Poznania z 26 października 2022 r. w sprawie sposobu zapewnienia bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, innej formy wychowania przedszkolnego, szkoły, ośrodka rewalidacyjno – wychowawczego dzieci i uczniów z niepełnosprawnością oraz zasad zwrotu rodzicom kosztów przewozu dzieci i uczniów z niepełnosprawnością zamieszkałych na terenie Miasta Poznania, ze zm. (wprowadzonymi Zarządzeniem nr 954/2022 z 14 grudnia 2022 r. oraz nr 65/2024 z 26 stycznia 2024 r.).

⁶⁷ Do 31 marca 2025 r.

⁶⁸ Zał. do Zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania Nr 1027/1022/P z 27 grudnia 2022 r.

dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy (w tym również na dowożenie). (...) Szczegółowy zakres zadań finansowanych z otrzymanych środków należy do decyzji poszczególnych samorządów.”. Dodał, że w 2023 r. i kolejnych latach Wydział Oświaty nie znalazł podstaw prawnych do finansowania z Funduszu Pomocy dowożenia uczniów ukraińskich z niepełnosprawnościami.

Dyrektor Wydziału Oświaty wyjaśnił, że *nie weryfikowano liczby uczniów uchodźców z Ukrainy, ponieważ nie stwierdzono takiej potrzeby, a całość środków na ten cel została wydatkowana zgodnie z przeznaczeniem oraz sprawozdana, co potwierdzają sprawozdania złożone przez dyrektorów szkół.* Dyrektor dodał, że *wydatkowanie tej kwoty wynikało z możliwości wynikającej z komunikatu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 27 kwietnia 2022 r.* Kwestię braku wiedzy w zakresie rozliczenia czy kwota z Funduszu Pomocy przeznaczona na dowożenie uczniów uchodźców z Ukrainy została w całości przeznaczona na ten cel opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 610-617, 855-860, 865-869, 913-922, 977-979)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Nierzetelnie sprawowano nadzór nad prawidłowością wykorzystania przez dyrektorów szkół w 2022 r. środków Funduszu Pomocy, w łącznej wysokości 558,1 tys. zł, które - w myśl art. 14 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy - mogły być przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w szczególności obywatelom Ukrainy dotkniętym konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy (...) ⁶⁹, a w omawianym przypadku na dofinansowanie dowożenia do szkół uczniów uchodźców z Ukrainy.

Miasto Poznań, jako dysponent środków Funduszu, powinno zapewnić, że w myśl art. 14 ust. 14 w zw. z ust. 6 pkt 1 ww. ustawy, środki te będą przeznaczone w ramach planu finansowego tego rachunku ⁷⁰, wyłącznie na wydatki, o których mowa w ust. 1 tego przepisu.

W toku kontroli NIK nie przedłożono dokumentacji potwierdzającej, że ww. środki Funduszu Pomocy faktycznie wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem, a nie również np. na dowóz do szkół uczniów innych niż uchodźcy z Ukrainy. Urząd nie dysponował też danymi o liczbie uczniów uchodźców z Ukrainy, których dowóz do szkół sfinansowano środkami Funduszu.

Dyrektor Wydziału Oświaty wyjaśnił, że *założono, iż placówki wykorzystają tę kwotę faktycznie na dowóz uczniów uchodźców z Ukrainy. Wobec tego, że było to zadanie dyrektorów, w Urzędzie nie gromadzono informacji w omawianym zakresie i nie posiadano wiedzy jacy uczniowie korzystają z dowozu z domu do szkoły.* Dyrektor dodał, że *założono, iż skoro szkoły korzystały ze środków z Funduszu Pomocy to wniosowały i rozliczały również dzieci uchodźców w Ukrainy.*

---

⁶⁹ W tym zadań realizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak i poza nim, a także realizacji zadań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym kraju w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy.

⁷⁰ Środki z Funduszu Pomocy na dowożenie dzieci z Ukrainy w wysokości 558 129 zł zostały ujęte w planie finansowym Funduszu Pomocy na 2022 r. (Dział 801, rozdz. 80113. paragraf 4370).

W ocenie NIK, rzetelność gospodarowania środkami publicznymi wymaga, aby organ, który jest zobligowany do przeznaczenia środków na konkretny cel, zapewnił, aby zostały one poniesione w prawidłowej wysokości i zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 610-617, 855-860, 865-869, 913-922, 977-979)

OCENA CZĄSTKOWA

Z zachowaniem terminów określonych w art. 14 ust. 19 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, corocznie informowano Radę Miasta Poznania o wykonaniu planu finansowego w zakresie finansowania zadań oświatowych z Funduszu Pomocy na rzecz uczniów uchodźców z Ukrainy. W 2023 r. Miasto rzetelnie realizując zadania z zakresu wsparcia uczniów uchodźców z Ukrainy wykorzystano, wynikającą z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, możliwość pozyskania środków na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych dla uczniów uchodźców z Ukrainy. Niewykorzystano na ten cel kwotę terminowo zwrócono na rachunek Wojewody Wielkopolskiego. Zgodnie z przepisami ustawy o systemie oświaty zorganizowano również udzielanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla tych uczniów. Stworzono im również możliwość korzystania z bezpłatnego transportu do szkoły. Nierzetelnie sprawowano jednak nadzór nad prawidłowością wykorzystania przez dyrektorów szkół w 2022 r. środków z tego Funduszu przeznaczonych na dowożenie do szkół uczniów uchodźców z Ukrainy, tak by uzyskać pewność, że zostały one wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. informowanie dyrektorów podstawowych szkół publicznych z obszaru miasta o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat, z częstotliwością obejmującą przynajmniej zmiany zachodzące poprzez rokroczny proces wchodzenia i wychodzenia populacji w ww. przedział wiekowy oraz szczególne zdarzenia istotnie wpływające na liczebność populacji w wieku od 3 do 18 lat;

2. zweryfikowanie prawidłowości wykorzystania środków Funduszu Pomocy na dowóz uczniów uchodźców z Ukrainy do szkół w 2022 r.

NIK nie formułuje uwag.

Uwagi

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, czerwca 2025 r.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy

Marcin Kaczmarek
st. inspektor k. p.

/podpisano elektronicznie/

Agnieszka Hofman
specjalista k. p.

/podpisano elektronicznie/

Dyrektor Delegatury
Karolina Wirszyt-Sitkowska

/podpisano elektronicznie/